

«دەرنەڭى كۈن يەلەرنە—جاستار مەن جاس
ۋەسپىرىمدە رگە ارناغان تىزبەكتى كىتاپتار»

اندەرسەن تاتىدامالى ەرتە گىلەر 1

ۋىلتتار باسپاناسى

اندەرسەن تائىدامالى ەرتە گىلەر

1

ۇلتتار باسپاسى

图书在版编目 (CIP) 数据

安徒生童话故事集 1 / (丹) 安徒生 (Andersen, H. C.) 著; 叶尔江译. —北京: 民族出版社, 2006. 5 (托起明天的太阳——民文青少年读物丛书)

ISBN 7-105-07709-3

I. 安... II. ①安... ②叶 III. 童话—作品集—丹麦—近代—哈萨克语 (中国少数民族语言) IV. I 534. 88

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2006) 第 052570 号

安徒生童话故事集 1

安徒生 (Andersen, H. C.)

编者: 赛力克 孙哈泰

责任编辑: 巴克特拜克

封面设计: 吾要

出版发行: 民族出版社

社 址: 北京市和平里北街 14 号

邮 编: 100013

网 址: <http://www.e56.com.cn>

电 话: 010-64228006

经 销: 各地新华书店

印 刷: 北京艺辉印刷有限公司印刷

开 本: 787 毫米×1092 毫米 1/24

印 张: 5.25 插图印张: 1

版 印 次: 2006 年 6 月第 1 版 2006 年 6 月北京第 1 次印刷

印 数: 0001—3000 册

定 价: 9.50 元

باسپاغا داينىنداغان: سەرىك سۇڭعاتاي
جاۋاپتى رەداكتورى: باقىتبەك توقتاسىن ۇلى
مۇقاباسىن جويالاعان: ۇياۋ

اندەرسىن تاڭدامالى مۇتەگىلەر (1)

ح . ك اندەرسىن

بىلىپ ئاراتۇشى: ۇلتتار بىلىپىسى
اندەرسى: بىيجىڭ شىخىس قالا رايونى خېبېڭلى سولتۇستىك كوشىسى 14 - ۇلا
پوچتا نومۇرى: 100013

تەلەپون نومۇرى: 010-64228006

تور بەگەتى: <http://www.e56.com.cn>

بىلىپا زاۋۇدى: يىخوي بىلىپا زاۋۇدىدا بىلىلدى
ساقۇشى ورىن: شىنخۇا كىتاپ دۇكىنىدە ساتىلادى

ۇلىشى: 787 مىللىمەتر $\times$ 1092 مىللىمەتر ، 24 فورمات

بىلىپا تابىلى 5.25 سۇرەتتى بىلىپا تابىلى: 1

بىلىپىسى: 2006 - جىلى ماۋسىم "بىرىنشى بىلىپىسى

بىلىلۇى: 2006 - جىلى ماۋسىم ، بىيجىڭ ، 1 - بىلىلۇى

تارالىمى: 3000 — 0001

بىلىلى: 9.50 ۇيۇن

جالىن بىلىپىسى، شاڭخاي خالىق اسمونىر بىلىپىسى، يىلىن بىلىپىسى، جىلىن فوتوتىۋرەت جانە ۇنشى بىلىپىسى قاتارلى بىلىپالاردان اندەرسىن
تۇرالى شىققان كىتاپتاردى پايدالاندىق .

باسپادان

جاستار مەن جاس وسپىرىمدەر—وتانمىزدىك بولاشاى . ۇلتتاردىك دامۋى مەن العا باسۇ ءۇمىتى از ۇلت جاستارى مەن جاس وسپىرىمدەرىنىڭ اقاۋسىز ەسەيىپ-ەرەتەنە بايلانستى . چاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام قۇرۇ ، جۇڭخۇا ۇلتتارىنىڭ ۇلى كوركەيىپ-گۈلدەنۋىن جۈزەگە اسىرۇ ساپارىندا ەلىمىز ۇلى مۇراتتى ، وسكەلەك مۇرادى ، ءىلىمدى قادىرلەيتىن ، مول ءىلىمدى ، جان-جاقتىلى جەتىلگەن ، جاڭالىق جاراتۋعا باتىل ، قاجىماس قاجىرىلى ، بەلسەنە العا ۇمتىلاتىن ءار ۇلت دارىندىلارىنىڭ زاپاس قوسىنى مەن سىتەرىنىڭ باسپالدىعى . از ۇلت جاستارى مەن جاس وسپىرىمدەرىنىڭ

”كىتاپ—ادامزات العا باسۇنىڭ باسپالدىعى“ . از ۇلت جاستارى مەن جاس وسپىرىمدەرىنىڭ ەسەيىپ-ەرەتەنە ، العا باسۇى ءماندى دە ماعىنالى وقىپ ۇيرەنۋەن قول ۇزە المايدى . قالىڭ از ۇلت جاستارى مەن جاس وسپىرىمدەرىنىڭ عىلمى بىلىمدەردى ۇيرەنۋ ، يدەيالىق-ءمۇرال ساپاسىن جوعارىلاتۇ ، رۋحانى مادەنيەت تۇرمىسىن بايىتۇ قاجەتتىن قاناعاتتاندىرۇ ءۇشىن ءبىز جاستار مەن جاس وسپىرىمدەرگە ارىنالعان تىزبەكتى كىتاپتاردى موڭغۇل ، زاڭزۇ ، ۇيعۇر ، قازاق ، چاۋشيان تىلدەرىندە باسپادان شىعارىپ وتىرمىز . يدەيالىق-ءمۇرال ، عىلمى بىلىم ، ادەبيەت-كوركەمۋەنەر ، مادەنيەت ، وقۇ-عارتۇ ، تاريىي بىلىم ، زاڭدى جالپىلاستىرۇ تاريىيەسى ، قوعامدىق ءومىر قاتارلى ءارقايسى جاقتارعا ساياتىن بۇل تىزبەكتى كىتاپتارعا «ەرتەڭگى كۈن يەلەرىنە—جاستار مەن جاس وسپىرىمدەر-گە ارىنالعان تىزبەكتى كىتاپتار» دەگەن ورتاق ات قويدىق . بۇل كىتاپتار 11-بەسىلدەن پىلان كەزىندە ارت-ارتىنان جارىق كورمەكشى .

بۇل كىتاپتار از ۇلت جاستارى مەن جاس وسپىرىمدەرىنىڭ وزىنە ءتان ەرەكشەلىكتەرى مەن قاجەتسىنۋىن كوزدە ۇستاي وتىرىپ ، احبارات ، باسپا ءسوز باس مەكەمەسى تانىستىرعان ، جاستار مەن جاس وسپىرىمدەرگە باعىتتالغان ءجۈز ءتۈرلى كىتاپتان نەمەسە ءار ۇلتنىڭ جەتكىنشەكتەرىنە ارىنالعان ءداستۇرلى ، ۇزدىك ءتول تۋىندىلارى مەن باسقا دا باسلىمداردان جارىق كورگەن ، جاستار مەن جاس وسپىرىمدەرگە اۋاداي قاجەت ۇزدىك تۋىندىلاردى نەگىزەتپ ، سارالاپ قۇراستىرىلغان جانە اۋدارىلغان . مۇندا مازمۇنى باي بىلىمدىك سىپاتى مەن قىزىعارلىق سىپاتى نەك « فورمىسى الۋان ءتۈرلى ، ۇعىنىقتى ، تىلگە جەڭىل بولۇنما ءمان بەرىلدى . از ۇلت جاستارى مەن جاس وسپىرىم بالالاردىڭ وقىپ تاريىيە الۋىنا ، ساپاسىنىڭ جوعارىلاۋىنا جانە داۋىرىمەن بىرگە العا باسپ ەسەيىپ-ەر-جەتۋىنە پايدالى بولسا مەكەن دەگەن تىلەك ايتامىز .

ۇلتتار باسپاسى ، 2006-ءساۋىر

«هەرتەڭگى كۈن يەلەرىنە—جاستار مەن جاس
وسپىرىمىدەرگە ارنالغان تىزىمەكتى كىتاپتار»

مازمۇنى

1	شاقپاق تاس
11	ناعىز خانىشا
13	كىشكەنە يىدانىڭ گۈلدەرى
23	تۈيمە قىز
37	پەريزات
65	تۈيمەداى
70	قايتىپاس قايسار قالايى سولدات
77	جابايى اققۇلار
100	ساندىق سامولەت
109	قۇتاندار
116	كورولدىڭ جاڭا جاساۋى

شاقپاق تاس

چول بويىندا سولدا كەلە جاتتى. "بىر - ەكى! بىر - ەكى! ارقاسىندا قورجىنى، بەلدىگىندە قىلىشى. سوعىستان ۋىيىنە قايتىپ كەلدى. چولدا قارسى الدىنان جوعارعى ەرنى كوك تىرەپ، تۈمەنگى ەرنى جەر تىرەپ، مىستان كەمپىر شىعا كەلدى.

— چول بولسىن، ساربازم! — دەپ گۈچ ەتە "تۈستى مىستان كەمپىر — تۈ - ۋ، قىلىشىڭ قانداي كىرەمەت! قورجىنىڭ قانداي "داۋ ەدى! مىنە، سولدا دەپ ۋىسىنى ايت! قويىنى - قونشىڭدى "بىر اقشاعا تولتىرايىشى سەنىڭ!

— راقىمەت، كارى مىستان. — دەدى سولدا.

— اناۋ تۇرغان كارى اعاشتى كوردىڭ عوي؟ سەددى مىستان كەمپىر، اناداي جەردە "ۋىسىپ تۇرغان اعاشتى كۆرسەتپ. — ونىڭ "شى قۇس. ۋشار باسىندا "بىر ادام سيارلىقتاي تەسكى بار، سودان "تۈسىپ، تۈيىنە جەت. تەسكىتەن تۈسەرىڭدە بەلىڭنەن ارقان بايلايمىن، ايعايلاپ بەلگى بەرسەڭ، كىرى سۋىرىپ الام.

— ە، ونىڭ شىنە "تۈسىپ ماغان نە كۆرىنىپتى؟ — دەدى سولدا.

— قويىنى - قونشىڭدى اقشاعا سىقاپ قايتاسىڭ، — دەدى مىستان. — ەسىڭنەن شىعارۋشى بولما، تۈيىنە دەيىن بويلاپ بارساڭ، جەر استىن ۋىڭگىپ سالغان ۋلكەن جولعا كەزىگەسىڭ، وندا جۈزدەن استام شام جانىپ، سامالاداي جارق قىپ تۇر. سونان سولك "ۋش ەسىكتى كۆرسەڭ، ولاردى اشۋ ۋڭاي، كىلتى اۋزىڭدا. "بىرىنشى بولمەگە كىرسەڭ، "دال ورتادا ساندىق تۇر، ونىڭ ۋستىنىدە ەكى كۆزى توستاغانداي "بىر "يت جانىر. "بىراق ودان قورقۇشى بولما! مەن ساعان شىتىرمان كوك بەلدەشمەدى بەرەيىن، سونى دەنگە

جايىپ جىبىر دە، *يىتتى شاپ بەرىپ *ۇستاپ الىپ، بەلدەمشەنىڭ *ۇستىنە وتىرعىزا قوي. ساندىقتى اشىپ، شىندەگى اقشادان قالاعانىڭشا الا بەر. ول ساندىقتاعىنىڭ *بارى باقىر. ال ەگەر كۇمىس اقشا كىرەك بولسا، وندا كەلىسى بولمىگە بار. وندا ەكى كوزى تىسىرمەننىڭ تاسىنداي *بىر *يىتتى كورەسەڭ. ودان دا قورىقپا، جامباسقا الىپ *ۇر دا، اقشانى تىيەي بەر. ودان *ۇشىنىشى بولمىگە بار. ونداعى اعاش ساندىق *ۇستىندە جاتقان *يىتنىڭ *ار كوزى شاڭىراقى. شىنمىدى ايتايىن، كىرەمەت قاباعان *يت. *بىراق ودان دا قىمىسىنا. بەلدەمشەگە الىپ *ۇرساڭ، قىڭقى ەتپەيدى. التىنىن كونەرگەنشە الا بەر.

— اىر-اي، بۇل نەدەگەن باتپان قۇيرىق؟ — دەدى سولدا. — ال سوندا *وزىڭ مەنەن نە قالايىساڭ. كارى مىستان؟ *قۇر اياققا باتا جۇرمەيدى “دەگەن بار عوي.

— كوك تىنىڭنىڭ كىرەگى جوق ماعان، — دەدى مىستان كەمپىر. — مەنىڭ كارى اجەمنىڭ وتكەن جولى سول *ۇڭگىرگە تۇسكەندە *ۇمت قالدىرعان شاقپاق تاسى جاتىر، سونى اكەپ بەرسەڭ بولعانى.

— ال، ەندەشە، بەلىمە بايلاپ قوي ارقانىڭدى! — دەپ بۇيرىدى سولدا.

— بويتى! — دەدى مىستان. — *ما، مەناۋ كوك بەلدەمشەنى دە الا كەت!

سولدا اعاشتىڭ باسنا شىعەپ، قۇسىنان كىرىپ ەدى، مىستان ايتقانداي جۇزدەگەن شام توبەسىندە سامالاداي جارقىراپ تۇرعان *ۇڭگىمە اپان جولعا تاپ بولدى.

شەتكى مەسكىتى اشىپ قالدى. استاپەرالا، ەكى كوزى توستاعانداي *بىر *يت سولداققا باجىراي قاراپ قالماسى بارما.

— بارەكەلدە! — دەپ سولدا الگى *يىتتى مىستاننىڭ بەلدەمشەسىنە الىپ *ۇردى دا، *بىر قالتاسىن تولتىرا باقىر الىپ، ساندىقتى قايتا جاۋىپ، *يىتتى قايتادان *وزورنىنا وتىرعىزا قويدى. سوسىن كەلىسى بولمىگە باردى، مىستان بايقۇس الدماپتى، وندا دا ەكى كوزى تىسىرمەننىڭ تاسىنداي تاغى *بىر *يت وتىر مەكەن.

— كوزىغىدى باقمرايتىپاي - اق قوي، كوز اۋرۇ بوپ جۈرەرسىڭ! — دەدى دە، سولداۋىڭى ئىتتى دە مىستاننىڭ بەلدەشمەسىنە ئىپ ۋردى.

ساندىق تولى كۇمس اقشانى كورپ، جاڭخاى باقمرا تاۋلىنىڭ بارىن لاقتىرىپ تاستاپ، قوس قالتاسى مەن اسپالى قورجىننى كۇمسكە تولتىرىپ الدى. سۈپىتتى دە ئۇشنىشى بولمىگە كەلدى. ماسساغان، قۇبىجىق كەرەك بولسا! مۇنداقى ئىتتىڭىڭى كوزى ەكى مۇناراداي جانە دۈڭگەلەك تارىزدى اينالىپ - اينالىپ كەتەدى ەكەن.

— كەش جارىق! — دەپ، سولداۋىڭى قولىن شەكەسىنە اپارىپ، سالەمىن سارت ەتكىزدى.

مۇنداي ئىتتى جارىق دۇنيەگە كەلگەننەن بەرى كورپ تۇرغانى ۋسى.

بىراق ۋەن تاڭدانىپ تۇراتىن ۋاقىت جوق. ۋىنىن تىك كوتىرىپ، بەلدەشمىگە ئىقى ەتكىزدى دە، ساندىقتى اشىپ كىپ قالدى. قۇداي ساقئاسىن! التىن دەگەن مۇنشا كوپ بولار ما! مىناۋ التىنغا بۈكىل كۈپەنگەگەن شاھارىن تۈگەلمەن ساتىپ الۇعا بولار. ۋەن قوسا تاتتى - قۇتتى ساتاتىن اپەلدەردىڭ قانتتان جاسالغان تورايلىرى مەن جەر - جاھانداقى اعاش ات، ۋىنىشىق سولداۋىڭى، ۋىمە قامشىنىڭ بارىن كوتىرىپ ساتىپ الۇعا بولار ەدى - اۋ! ەلدە دەگەندە سان جوق. سولداۋىڭى كۇمس تىڭگەنىڭ بارىن لاقتىرىپ جىبىرىپ، بارلىق قالتالارىن، قورجىنى مەن بۈركىن، قوينى - قونشەن التىن ەلدەدا سىقىتا تولتىرىپ، ۋىنىنن ازەر تۇردى. بارەكەلدە، اقشاعا بەلشەسىنەن باتتى دەگەن ۋسى دا. الگى ئىتتى ۋىنىنن اپارىپ جاققىزدى دا، سىكتى سىرتىنن قۇلىپتاپ، تۈبەدەگى تەسككە قاراپ ايقاي سالدى.

— كارى مىستان، تارت كانەكى!

— شاقپاقتى الدىڭىڭى با؟ — دەپ سۇردى مىستان.

— قاپ، سايتاننىڭ ساپالاعى - اي، ۋىمىتەپ كەتە جازداغان ەكم ەوي! — دەدى دە سولداۋىڭى جۈگىرىپ

بارىپ شاقپاق تاستى ئىپ كەلدى.

مىستان ونى ارقانمىن تارتىپ، سىرتقا شىعارىپ الدى. قوس قالتاسى، قوينى - قونشى، قورجىنى
مىن سولدا كەپكاسى سىقاي تولى التىن.

— شاقپاقتىڭ ساعان كەرەگى نە؟ — دەپ سۇرادى سولدا.

— وندا شارۋاڭ بولماسىن! — دەدى مىستان. — الاراقشاڭدى الدىڭ عوي، ەندى جونىڭە تايىپ تۇر.
كانە، شاقپاقتى بەرى اكەل!

— اسىقپا، اسىققان شايتان *سى! — دەدى سولدا. — الدىمىن جانىڭ بارىندا مىنا شاقپاقتىڭ نە
قاسىيەتى بار ەكەننىن ايت، ايتپەسە، قىلىشمىدى سۇرىپ الىپ، شاقشا باسىڭدى قاعىپ تۇسىرەم!

— ايتپايمىن! — دەپ قاساردى مىستان كەمپىر.

سولدا قىلىشنى جارق ەتكىزىپ، مىستاننىڭ باسىن قاقتى دا *تۇسىردى. كارى مىستان سەسپەي
قاقتى. ال سولدا باراقشانى بەلدەمشىگە *تۇيىپ ارقالاپ الدى دا، شاقپاقتى قالتاسىنا تىقتى. *سويتىپ
شاھارعا قاراي الشاڭداي باسىپ جۇرە بەردى.

بۇل *بىر شىلقىعان باي شاھارەدى. سولدا ەڭ قىمبات دەگەن مەيمانخاناغا كەلىپ، ەڭ *تاۋىر دەگەن
بولمەنى تاڭداپ *جۇرىپ ورنالاستى دا، بايلىق شىركىن نە سىتەتكىزبەيدى، ەڭ سۈيىكتى تاامدارىن
داياشى جىبەرىپ الدىردى.

مەيماندارنىڭ اياق كىيىمىن تازالايتىن مالاي وسىنشا اۋقاتتى مىرزانىڭ جامان ەتكى كىيىپ جۇرگەنىنە
قايران قالدى. سولدا *الى كىيىم اۋىستىرىپ ۇلگىرمەگەن ەدى. ايتسە دە كەلىسى كۈنى اسىل كىيىم،
جالتىراۋىق ەتكى دەگەننىڭ *بارىن الىپ، مۇنتازداي بوپ كىيندى.

ەندى سولدا ناعىز شونجاردىڭ *وزى بولدى دا شىقتى. جۇرت وعان شاھاردىڭ بالىن جەرىندە بالەندەي
علامات بار، پاتشا بار، ونىڭ عاجاپ سۇلۇقىزى بار دەپ، جامىراسىپ، *بارىن ايتىپ جاتىر.

— پاتشانىڭ قىزىن قالاي كورۋىگە بولادى؟ — دەپ سۇرادى سولدا.

— وعان جول جوق! — دەستى جۇرت. — قىز اينالاسىن بىيىك قامال. *زاۋلىم مۇنارلار قورشاعان مىس سارايدىڭ شىنىدە. سارايعا پاتشانىڭ وزىنەن باسقا جان باس سۇقپايدى. ەشكىم دە سارايعا كىرە المايدى. كىرگەن ادام شىعا المايدى. ويتكەنى اۋلىلەر پاتشاعا قىزىڭ تۈيىندە قاتارداعى *بىر سولداقتا تىيدى دەپ بال اشقان. ال *وزى پاتشا بولغان سوڭ، سولداق دەگەنىڭدى مەنىسەنمە؟

” شىركىن - اي، سول قىزدى *بىر كۆرسەم، ارمانىم بولماس ەدى! “ — دەپ نىتىقتى سولداق.

*بىراق وعان كىم رۇقسات بەرە قويىسن؟!

سولداقتىڭ جاعامى جايلاۋدا، اق دەگەنى العىس، قارا دەگەنى قارعىس، تەترەك دا بارادى، پاتشا باعىندا سەرۋەن قۇرۇپ، سايىران سالادى. قايرىشى مۇساپىرلەرگە اقشانى ۇستاپ شاشادى. قايتىسىن بايقۇس، قالتاسىندا كۆك تىينى جوق قۇ كەدەي بوپ *وزى دە كوردى عوي! ” جاس ۇسپەي مە، جارىلى بايىماي ما، “ دەگەندەي، ول ابدەن بايىدى، پاتشا بالاسىندا كىيىنپ، ماڭاينا دوس - جاران، جورا - جولداس قايتادى؛ *بارى دە جاتىپ جاستىق، *يىلىپ تۈسەك بوپ، جىگىتتىڭ جىگىتى، مىرزانىڭ مىرزاسى *بىر *وزىڭنىڭ دەپ، استى - ۇستىنە *تۈسپ بايىك بوپ *جۇر. ماقتاۋدى كىم جەك كۆرسىن. وعان ەلەرە تۈسەدى. الا بەرسە قاردا تاۋسىلادى. تىرنەكتەپ جىماي، ۇستاپ شاشقان سوڭ، قانشا كۆپ بولسا دا، اقشا شىركىن دە تاۋسىلادى ەكەن. اقىر اياعىندا ەكى تەڭگەلىكتەن باسقا تۇڭ قالماي! جايىنغان جاقسى بولمەلەردى تاستاپ، شانىردىڭ *بىر قۇسىنا پاناۋعا، بىرەۋدى جۇمساۋعا ۇيرەنىپ قالغان سورلى باسى *وز ەتىگىن *وزى مايلاپ، *وز جىرتىعىن *وزى جاماۋىنا تۇزا كەلدى. ەندى دوس - جاران، جورا - جولداس تارى دا كەلگىشتەۋىن قويىپ، وعان باس سۇقپايتىن بولدى؛ سوناۋ شاتىرغا كوتىرىلىپ *جۇرۋدى قىيىنسىنغان بولار.

كۈندەردىڭ *بىر كۈنى سولداق *وز لاشىعىندا قاراڭغىدا قامالىپ وتىردى. بالاۋىز شىراق الاتىن دا كۆك تىين جوق. كەنەت باياعدا مىستان كەمپىردىڭ جۇمساۋىمەن جەر استى جاھاننامعا *تۈسپ، سودان

كەلەتەن شاقپاق تاسى مەن شالا جانغان بىلتەسى مەننە ئۇسە قالدى. سولداق شاقپاق پەن بىلتەنى تاۋىپ الپ، سارتەتكىزىپ ۇرىپ قالپ ەدى، مەكك شالقاسنان اشلىپ كەتپ، ۇزى باياعىدا جاھاننامنان كۆرگەن ەكى كۆزى ئوستاعانداي ەيت بوساعا كەلپ تۇرا قالدى.

— نە بۇيراسىز، ئاقسىر؟ — دەپ ارس ەتتى ەيت.

— ماساعان، بەزگەلدەك! — دەدى سولداق ئاڭ قالپ. — وينا سەن شاقپاق تاسپەن: نە تىلەسەڭ سونى بەرم دەيدى! ەي، ماعان بارىنەن بۇرىن اقشا كەرەك! — دەگەنشە بولماي، الگى ەيت كۆزدەن عايىپ بولدى. كۆزدى اشپ جۇمعاناشا ەبىر دوربا باقىردى اۋزىنا تىستەپ قايتادان جەتپ كەلدى. شاقپاق تاستىڭ قاسيەتىنە سولداقتىڭ كۆزى جاڭا جەتتى. ەبىر شاقساڭ — باقىرلى مەندىقتىڭ ۇستىندە جاتقان ەيت جەتپ كەلدى، ەكى رەت شاقساڭ — كۇمس اقشانىڭ، ۇش رەت شاقساڭ — التىن اقشانىڭ كۆزەتتى ەيتى جەتپ كەلدى.

سولداق قايتادان ەسان — سالتاناتتى تاماشا بولمەلەر جالداپ الپ، كىمىدى اسىلداق كىيەتەن بولدى. باياعى دوس — جاران مۇنى ەبىلپ، قايتادان ۇلپ — ۇشتى دە قالدى.

كۇندەردىڭ كۇنىندە ول تاغى دا وىعا شومىدى: ”پاتشانىڭ قىزىن ەبىر كۆرمەگەن سولڭ، بۇل دۇنيەدە ەجۇرىپ كەرەگى نە! اي دەسە اۋزى، كۇن دەسە كۆزى بار كەرەمەت سۇلۇ دەسەدى، ادام بالاسىنا كۆرسەتپەگەن سولڭ، سۇلۇلمەننان نە پايدا؟ مەس ساراي، بىيەك مۇنارا، وتپەس قامالدا تاس قاماۋدا وتىرىپ نە قىزىق كۆرەدى ول بايقۇس! ەڭ بولماسا سونى ەبىر رەت كۆرە الماي — اق ارماندا كەتكەنم بە؟ ايتپاقشى، مەنىڭ الگى شاقپاق تاسىم بار ەكەن عوي!“ — دەپ، شاقپاقتى شاق ەتكىزىپ ەدى، ەكى كۆزى ئوستاعانداي باياعى ەيت ارىسالاڭداپ جەتپ كەلدى.

— كۆز بايلانىپ تۇن بولدى، جىگىرم مەنىڭ قۇم بولدى: بىلىنەسەن قاشقان ەزىڭ، ەبىر كۆرسەتتى پاتشا قىزىن!

الگى ئىت جىم - جىلاس چوق بولدى دا، ايتىپ اۋزىن جاپقانشا، كوزدى اشىپ جۇمعانشا، پاتشا قىزىن ارقالاپ قايتا ورالدى. پاتشا قىزى ئىتنىڭ ئۈستىدە ۋىيىقتاپ وتىر. ئۆزى دە بەت بىتكەننىڭ ئوخشىسى ەكەن، بىر كۆرگەننەن - اق پاتشا قىزى ەكەنى بەسەندەن بەلگىلى بوپ تۇر. سولداش شىداي المادى. ئۆزى سولداش بولغان سولڭ، كىمدى اياسىن. پاتشا قىزىن ئشوپ ەتكىزىپ ئسۈيىپ الدى.

الگى ئىت پاتشا قىزىن ساراينى قايتادان اپارىپ تاستادى. ەرتەڭگى شاي ئۈستىدە قىز پاتشا اكىسى مەن شەشەسىنە عاجايىپ بىر ئتۇس كۆرگەنەن، ئۈستىدە عاجاپ ئس كۆرگەنەن، ئۆزىنىڭ يىتكە ئمىنىپ، بىر سولداشقا بارغانەن، سولداشنىڭ ئۆزىن ئسۈيىپ العانىن ايتتى.

— ماسساغان، كەرەك بولسا! — دەپ پاتشا ايەلى جاعاسىن ئۈستادى.

پاتشا قىزىنىڭ كۆرگەنى ئتۇسى مە، ئوڭى مە، سونى بىلۈ ئۈشىن، ئۈنگە قاراي ونىڭ بولمەسىنە ساراي قىزمەتىدە قارتايغان جاسامىس بىر ايەلدى جىبەردى.

ال سولداش بولسا ئاڭعاجايىپ پاتشا قىزىن ئاعى بىر كۆرۈگە زار بولدى دا تۇردى. ئۈندە ئاعى دا باياعى ئىت بارىپ، پاتشا قىزىن ئۈسەگىنەن الا قاشتى: بىراق كارى كۇڭ اياغىنا سۇ وتپەيتىن ەتىگىن سۇعا سالىپ، سونىنان قۇا جونەلدى. ئىتنىڭ پاتشا قىزىن ارقالاپ، ئزاۋلىم بىر ۋىگە كىرىپ كەتكەنەن كۆرىپ: ”اپ، بالەم، قولما ئۈسكەن شىعارسىڭ“ — دەدى دە، كارى كۇڭ الگى قاقپاعا بورمەن بەلگى سالىپ، ۋىيەنە قايتتى دا ۋىيىمە شومدى. بىراق الاكوز ئىت قايتاردا ونىسىن كۆرىپ قالىپ، قالاداعى قاقپا ئاۋلىنىڭ بارىنە بورمەن ئدال سونداي بەلگى سالىپ قويدى. ئىت قۇلىغىن اسىردى. قاقپانىڭ بارىندە بىر - بىرىنەن ئۋمايتىن ئدال سونداي بەلگى تۇرغاندىقتان، كارى كۇڭ ەندى ئزدەگەن ئۋىين ئابا المايتىن بولدى.

ئاڭىرتەڭ ەرتەمەن پاتشا جۇبايىمەن، كارى كۇڭ، بۈكىل ساردارلار قوتارىلا كۈتىرىلىپ، پاتشا قىزىنىڭ ئۈندە قايدا بارىپ كەلگەنەن بىلۈگە شىقتى.

ئاخىرىدىكى سولداۋات اباقتىنىڭ شىلتەرلى كىشكەنتاي تەرەزەسىنىڭ سىرتقا كۆز سالسا، سولداۋاتنى دارغا اسقاننى كۆرەمىز دەپ، شاھار ھالقى قالانىڭ شەت جايىغا قاراي اچىلىپ بارا جاتىر كەن. «دۇرس - دۇرس بارابان سوعىلىپ، داغىمىز - دۇڭغىمىز داغارا قايىلىپ، سولداۋاتتار لىك - لىگىمىز ساپ تۈزەپ بارادى. بىلغارى الجاپقىشى بار، ايىمىز كەبىس ئىلە سالغان ەتىكىشى بالا دا جۇگىرىپ بارادى. سەككىرىپ - قارغىپ

بارا جاتقان بالانىڭ كەبىسى ۋىشپ ۋىشپ، شىلتىرلى تەرەزىسىنى سولدا تۇرغان ئاباقتىنىڭ بىرگەسىنە سارت ەتە قالدى.

— “اي، بالا، قايدا اسىيىپ باراسىڭ؟” — دەدى سولدا ەتەكىشى بالا. — “بارىمىز مەنىمىز ئىس بىتەيدى! ۋدان دا بۇرۇن تۇرغان ۋىمىن مەنىڭ شاقپاق تاسمىدى كىپ بىرسەڭ عوي، مەن ئورت ەدىدا الارەنىڭ. ئىراق الدى — ارتىڭا قاراماي تەزجەت!

“ئورت ەدىدا بىرىم دەگەن سول بالانىڭ جانى قالا ما، ۋقتاي كىپ زىمىراي جۈنەلدى. شاقپاق تاسىن سولدا نىقا ۱۰ دەگەنشە كىپ بىردى. ال سودان سول ... سودان سول نە بولغانىن كۈرە جاتارىمىز! قالانىڭ سىرتىنا اباجاداي دار اعاشى ۋرناتىلغان. اينالاسىن قورشاغان قالنىڭ اسكىر، جىپىرلاغان حالىق. قازىلارمىن ۋازىرلەرنىڭ قارسى الدىندا مى التىن ئاقتا پاتشا مىن ۋنىڭ جۇيى ۋتىر.

سولدا تى باسپالداققا شىعارىپ، مۋىنىنا ەندى ارقان سالاىم دەپ تۇرغاندا: “ئەت، ئەت، ئەت، ئەت، ئەت بار ايتاتىن:” ۋ زاماندا، بۇ زامان، ابال اۋزىندا مىنىڭ اقىرىمى تىلەگەن ۋىندا ماۋشى ما ەدى! مەنىڭ ۋلىر الدىندا شىلىم شەكىم كەلەدى، شىلىم! بۇل دۇنيەدە ارمانسىز بۋ ۋتەيمىن! — دەپ ايعاي سالىدى.

پاتشانىڭ بۇل تىلەكتى ۋىندا مىسقا شاراسى بولماي قالدى. سولدا شاقپاق تاسىن قالتاسىنان سۋىرپ الپ، بىرىن سول ئىرىن ۋش رەت شامىپ قالىپ ەدى، ەكى كۈزى ئۋستاعانداي ئىت تە، ەكى كۈزى ئىرىمەنىڭ تاسىندا ئىت تە، ەكى كۈزى مۇناراداي ئىت تە — ۋشەۋى دە جەتەپ كەلدى.

— كانه، مەنى قىل ارقاننان قۇتقارپ جىبىرىڭدەرشى! — دەپ ئامىر ەتتى سولدا.

يىتەر سۇدىا مىن ۋازىرلەردى ناريا باس سالىدى. بىرەۋىن ايعاننان، بىرەۋىن مۇرىنان تىستەپ الپ، اسپانغا بۋىلاتا اتتى دا جىبەردى. بارى دە جەرگە كەلىپ جالپ ەتكەندە، جۈلىندارى ۋزىلىپ مۇردەم كەتتى.

— جازدىم، جاشلىدىم، توقتات! — دەپ پاتشانىڭ جان داۋىسى شىقتى. ئىراق ۋنىسىنا قاراماي، ەڭ

داۋ ئىت ۋنى جۇيىمىن قوسا ايعان كۈكتەن كەلتىرىپ، بارە — بارە مىن شىعاردى. سول كەزدە